

# O B S A H

|                   |                                                                      |           |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------|
| Miroslav Červenka | Popěvek                                                              | (2)       |
| Petr Kabeš        | Roztržitý čas                                                        | (3 ÷ 6)   |
| Milan Šimečka     | Tajný autor                                                          | (7 ÷ 12)  |
| Sergej            | Dopis Jaroslavu Putíkovi                                             | (13 ÷ 15) |
| Jan Trefulka      | Dopis příteli, aneb malé literárně-esejistické pábení                | (16 ÷ 19) |
| Karel Pecka       | Garden-party s vernisáží                                             | (20 ÷ 32) |
| Eđa Kriseová      | Co se stalo na horách                                                | (33 ÷ 35) |
| Zdeněk Urbánek    | Legionářské blues II.                                                | (42 ÷ 59) |
| Ivan Klíma        | Brýle                                                                | (36 ÷ 41) |
| Philip Roth       | Interview s Milanem Kunderou: Na obranu intimity /přel. Zđ. Urbánek/ | (60 ÷ 66) |
|                   | Kde se dochází k závěru?                                             | (86 ÷ 87) |
| L.V.              |                                                                      |           |
| Milan Uhde        | Knížka o Havlíčkovi                                                  | (67 ÷ 68) |
| LP /KO/           | Chudák Aristoteles                                                   | (69 ÷ 79) |
| Milan Jungmann    | Výstražný hlas                                                       | (80 ÷ 85) |
| Miroslav Kusý     | To si ešte dobre pamätám                                             | (88 ÷ 92) |
| Jka               | I v našich kulturních poměrech                                       | (93)      |
| Luďvík Vaculík    | Čí je svět?                                                          | (94 ÷ 96) |

Copied from a type-written carbon copy, bound, and  
made available by

DOKUMENTATIONSZENTRUM ZUR FÖRDERUNG DER UNABHÄNGIGEN  
TSCHECHOSLOWAKISCHEN LITERATUR e.V. for research and  
information purposes. Copyright continues to be held by  
each individual author and must be strictly observed. If  
clarification is required, please consult the Centre  
before publication of any item.

DOKUMENTATIONSZENTRUM  
SCHWARZENBERG 6  
D-8533 SCHEINFELD  
Tel. 09162/7761

Jáčkym vstoupil do obchodu. Čekaly tu už dvě stařeny a on se tedy za ně ukázněně postavil. Vytáhl z kapsy pouzdro, pootevřel je a zase kvapně zaklapl, jako by ho ten pohled příliš rozčiloval.

Optik byl nevelký, olysalý, samozřejmě bez brýlí. Špinavě mastné skvrny mu pokrývaly bílý plášť. Hlas měl vysoký a mluvil nepřijemně hádavým tónem. Připomínal můj ředitele, kterého se bál, když ještě chodil do střední školy. "Nemohu, nemám," vykřikoval. "Říkal jsem vám přece, abyste přišla příští měsíc."

Ze zády mu visel velký světelný optotyp. Tri, pět, osm, devět, jedna, tři - na dálku viděl docela dobře, přečetl i druhý řádek odspodu.

Hnědý závěs odděloval tuto prostorou od vnitřní prostoty krámu. Zdálo se mu, že odtud zaznívá tlumená hudba a sykot unikající páry. Ještě tu viselo několik plakátů s obrylenými krassvicemi a ze zasklené vitríny ho sledovalo něstvárně obrovské plastické oko. Cítil, jak se ho zmocňuje rozechvění.

"Ještě týden, ještě aspoň osm dní, paní profesorová," škemral optik, "prosím o trochu trpělivosti. Řekněte si: Dobré je chodit s otevřenýma očima a dívat se, lepší chodit s otevřenýma očima a nedívat se, nejlepší chodit s otevřenýma očima, dívat se a nic nevidět!" Zasmál se pisklavě. Také z nitra krámu se ozval ženský smích a vzápětí odtud zavanul pach spálených kostí.

"Co si přejete?" obrátil se teď optik k němu.

Otevřel beze slova pouzdro. Uvnitř ležely obroučky beze skel.

"Co jste to s nimi dělal?" zeptal se optik přísně.

"Upadly mi."

"Kde?"

"Spadly mi na kámen."

"Vypadají, jako byste po nich dupal."

"Byly už staré, po otci."

"To snad vidím. Není mi dvacet." Vzal štitivě obroučky, chvíli je prohlížel a pak je vrátil do pouzdra. "Vy nejste odsud, co?"

"Ne. Jsem tu na dovolené."

"Že jste přijel na dovolenou zrovna k nám. Bydlíte v hotelu?"

"Ne! Půjdu spravit?"

"Spravit?" zeptal se optik užasle.

"Jestli nepůjdou spravit, koupím si nové," řekl kvapně. "Potře-

buju je nutně."

Optik nadzvedl pravou rukou látku závěsu. "Koupil byste si nové. Tak vy byste chtěl nové brýle." Z prostory za jeho zády zněl teď smích zcela zřetelně. "Předpis máte?"

"Myslel jsem, když si zaplatím..." I když ten smích se ho zjevně netýkal, zneklidňoval ho a znejistňoval.

"Nechcete náhodou, abychom vám také vyštřili zrak?"

"Jsem dalekozraký. Na pravém oku mám..."

Optik se teď otočil dozadu a do temného otvoru, který zel za závěsem, zavolal: "Slyšíte?"

Ale nikdo se teď neozval i smích ustal. Zněl jen jakýsi milostný šepot.

"Já ty brýle potřebuju," řekl Jáchym, jak dovedl nejúpěnlivěji. "Opravdu je potřebuju."

"Jiní je asi nepotřebujou. Ti je nosí jen tak - pro zábavu!"

"Přivezl jsem si s sebou knihy!"

"Tak vy jste si přivezl knihy." Optik se obrátil dovnitř do krámu. "Slyšeli jste? Jestli chcete, pojďte sem!"

Opravdu, jako z temné nory zpoza závěsu vylezli obtloutlý chlapík v dlouhé ševcovské zástěře a zmalovaná ženština s vlasy obarvenými na plavo. Stáří těch dvou nedokázal odhadnout, bez brýlí mu jejich rysy měkce splývaly.

"Je dobré dívat se do knih," ozval se optik svým písklavým hlasem, "lepší dívat se do vlastního nitra, nejlepší nedívat se vůbec nikam." Chlapík za jeho zády se usmál. Upíral na Jáchyma prázdný pohled, který nic nevnímal. Pak si sáhl do široké kapsy své zástěry a vytáhl z ní lesklé klíšťky. Zacvakal jimi jako pták zobanem a hned nato se jejich rukojetí podrbl v zátylku.

Žena pozorovala Jáchyma se zájmem. Uvědomil si, že od ní k němu přichází lehká a nasládlá vůně konvalínek.

"A jaké knihy vlastně čtete?" obrátil se k němu optik. "Nemáte náhodou nějakou s sebou?"

Žena za pultem si špičkou jazyka olízla horní ret. Dva horní knoflíky na svém plášti měla rozepnuté, takže mohl zahlédnout snědou pleť na její hrudi.

"Je to konec konců vaše věc," řekl optik, "ale když už jste přijel do našeho města, mohl byste projevit aspoň trochu zájmu o náš život anebo o naše pamětihočnosti, ne si sednout v hotelovém pokoji a číst si knihy, které jste si s sebou přivezl."



"Nebydlím v hotelu," namítl zbytečně. Vzal si pouzdro, které stále leželo na pultu, zavřel je a strčil do kapsy.

"Ve vašem věku byste měl žít," řekl optik. "Jenom chudinka si hledá náhražky; aby unikl odpovědnosti, utíká se do vysněných světů. Sbírat známky," otočil se teď k těm dvěma po svém boku, "prohlížet si pod lupou modrý Mauritius, stavět si modely lodí, anebo se vzrušovat osudy rodiny Karamazovy - je v tom nějaký rozdíl? Někaký vyšší smysl? A mezitím nám unikají vteřiny našeho života. Nebe se každému otevírá jen jednou a pak se zavírá navždy."

Chlapík v ševcovské zástěře teď odložil kleště na pult a tápavým krokem nevidomého se vydal ke dveřím. Nahmatal kliku, potom se otočil směrem k ženě za pultem a na jeho kulaté tváři se ukázal úsměv. "Děkuju," řekl a potom vyšel z krámu.

"Vy nepotřebujete skla do brýlí," pokračoval optik, "potřebujete se přestat bát života."

Jáchym se rozhodl, že bude následovat toho chlapíka v ševcovské zástěře. Ale ještě přede dveřmi se zastavil. "Je ve městě nějaký jiný optik?"

"Ano, samozřejmě!" Optik ukázal na ženu vedle sebe. "Tady. Miluška je rozený optik: tichá, skromná a s citem v prstech."

Žena ve chvíli, kdy se o ní hovořilo, se usmála a mírně se uklonila.

"Přejete si s ní mluvit?"

"Proč?" řekl Jáchym, "chci jen dostat nová skla do brýlí."

"Prosím," řekl optik, "prosím!"

Žena teď přistoupila až těsně k pultu, natáhla k němu ruku, rozvřela dlaně a řekla měkkým altovým hlasem: "Ukažte!"

Vyndal opět z kapsy pouzdro a podal jí je. Chvilí si prohlížela prázdné obroučky, pak mu pokynula, aby ji následoval.

"Prosím, prosím," zněl vyzval ho optik, když si všiml, že Jáchym váhá. "Miluška vás vezme s sebou do dílny."

Obešel tedy pult, ona nadzvedla hnědý závěs, na němž snad byl vyšitý nějaký vzor a pustila ho před sebe. Prošli úzkou chodbičkou a ona pak otevřela nízké dveře. Místnost byla klenutá. Na pultu vedle rozhlasového přijímače hořel kahan a v zasklené vitríně se leskly kovové nástroje jako v chirurgické ordinaci. Ještě tu stály dvě bílé židle a tmavý, ošoupaný otoman. Na věšáku visel pár bílých plášťů.

"Posaďte se," ukázala na otoman.

"Děkuju vám, že jste se ujala mých brýlí." Měl pocit, že jí musí

nějak vyjádřit vděčnost. "Už jsem myslel, že mi je nikdo nespraví."

"Náš vedoucí je filosof," řekla. "Používal jste je často?"

"Rád čtu. Je to můj způsob, jak se něco dozvídám o světě."

"Každý máme svůj způsob." Ale o svém způsobu nepověděla nic. Nasadila mu na oči prázdné kovové obroučky a vkládala do nich skla tak dlouho, až přečetl několik slov z předtištěné tabulky.

Tabulku odložil a pohlédl na její stárnoucí tvář. Objevil na ní překvapivé množství vrásek. Rozbíhaly se vějířovitě od jejích úst i od očních koutků a nezakryla je ani vrstva líčidla.

Všimla si, že ji pozoruje, rychle mu sňala brýle a pohrozila mu prstem. Vrásky v její tváři se opět rozplizly a ona ihned omládla.

"Bylo to dobré?" zeptala se.

"Ano."

"A to si čtete verše?"

"Teď už ne."

"To je škoda."

"Proč myslíte?"

"Nevím." Ukládala skla do krabičky. "Máte hodně dioptrií - pět a půl. To od malička?"

"Ano. Otec nosil ještě silnější skla."

"Čím byl váš otec?"

"Profesorem."

"Fyziky?"

"Proč myslíte?"

"Nevím. Napadlo mě to."

"Ne, učil češtinu a literaturu."

"Z fyziky jsem dostala jedničku."

"Kdy?"

"Minulý týden."

"Z čeho?"

"Z proměnné světelné účinnosti monochromatického záření." Vzala krabičku se skly, otevřela dvířka pod vitrinou a zasunula ji dovnitř. "Proměnná světelná účinnost monochromatického záření  $V_{\lambda}$  je poměr světelné účinnosti záření dané vlnové délky a minimální světelné účinnosti."

"Ale můj otec nikdy nepřednášel fyziku."

"Škoda. Opravdu škoda. A vy?"

"Já teprve studuju."

"Literaturu?"

"Ne, matematiku a fyziku."

"Škoda. Myslela jsem, že studujete literaturu, když tak rád čtete."

"Ne, nechtěl jsem si ji zošklivit. Myslím, že poměr vlnové délky se počítá vzhledem k maximální účinnosti."

"Myslíte?"

"Zdá se mi to logičtější."

"Ach," vzdychla jen. "Ale minulý měsíc jsem to věděla dobře. Nechcete se natáhnout?"

"Děkuju, takhle to je pohodlné."

"Nejde jenom o pohodlí." Přistoupila k oknu a zatáhla záclonu.

"Jak mě teď vidíte?"

"Vidím vás pořád."

"Ale jak?"

"Jak bych vás měl vidět?"

"Vidíte mě jako ženu? Jsou totiž muži," vysvětlila, "dívají se skrze mě. A já nemůžu nic dělat."

"Co byste chtěla dělat?"

"Zabít je!" Usmála se na něho. "Ale vy se díváte jinak. Vy vidíte všechno pastelové a hladké, mladé a něžné - bez jediné vrásky." Sedla si vedle něho a dotkla se konečky prstů jeho čela. "Řeknete mi teď nějakou báseň?"

"Nepamatuju si verše!"

"Ani jediný?"

"Ani jediný." A opravdu se mu v té chvíli nevynořilo nic víc než rýmovačka jakési hádanky: Spořádá mnich pečeně?

Jistě - před tím nicméně

zbavuje se obvazu

hulvát venku na mrazu.

"Tak mi nějakou báseň přečtete. Už mi dlouho nikdo nečetl verše."

"Jak mám číst, když nemám brýle?" Řešení znělo: Sní masa láma - snímá sádku halama.X

"Škoda, že nemůžete číst. Představuju si, jak pěkně čtete básně."

"Spravíte mi moje brýle?"

"Oh můj milý," pohládila ho po vlasech, "chtěla jsem se tě nejdřív na něco zeptat."

Vzhlédl k ní překvapeně.

"Jak dlouho to může ještě trvat?"

"Co?"

"Však tyš dobře víš!"



"Nevím."

"To je škoda."

"Nevím, jak dlouho to bude trvat."

"To je tím, že moc čteš. Jsi od toho celý bledý a hubený."

"Spravíte mi moje brýle?"

"Knihy ti nikdy tolik neřeknou jako lidé."

"Kteří?"

"Přijdou sem a vědí to. Vědí, jak dlouho to může ještě trvat."

"Co?"

"Všechno. Tenhle život."

"Řekli vám to?"

"Řekli."

"Povíte mi to taky?"

"Stejně bys tomu nerozuměl. Jsou věci, co se nedají povědět."

"Spravíte mi aspoň ty brýle?"

"Ty hloupoučký. Ty moje děťátko." Vstala. U pultu nejprve zapnula rozhlasový přijímač, a když vyladila hudbu, kleštěmi vytáhla jeho prázdné obroučky z pouzdra. Pak pootočila kohoutkem a plamen z kahanu syčivě vyšlehl.

Pozoroval, jak se jeho brýle kroutí nad plamenem, jak se jakoby v bolesti svíjejí a bobtnají, škvaří se a roztávají. Obrátila se k němu. "Co se tak tváříš? Ten před tebou, když jsem mu takhle ošetřila brýle, mi řekl: Jak je to krásné vědět, že mi už svět nikdy neukáže své hraný ani své vrásky. Že už člověk neuvidí nic, co by ho mohlo zranit."

Z jeho brýlí teď zůstal neveliký, páchnoucí škvarek. Upustila jej do porcelánové misky. Ozval se sykot a z misky se vyvalila pára.

"Ten člověk před tebou," řekla s něhou v hlase, "mi líbal ruce. Vy jste ze mě snala břímě. Vy jste mi omladila svět. Vy jste mi vrátila pocit štěstí." Položila kleště na pult a rychle si svlékla plášť.

"Tak na co ještě čekáš? Za chvíli může přijít vedoucí."

Vztáhl k ní ruce. "Proč to děláte?"

"K čemu by ti byly brýle? Skla stejně nejsou. Proč by je měli ještě dělat? Kvůli několika bláznům jako jsi ty?" A přitiskla se k němu celým tělem, tváří k jeho tváři, takže teď neviděl nic než tu tvář; pastelovou, hladkou, mladou a něžnou - bez jediné vrásky.